

Đi u gì đã t o ra sóng th n?

Tác Giả: VOA

Thứ Tư:, 16 Tháng 3 Năm 2011 14:42

Sóng th n là m t lo t nh ng đ t sóng l n gây ra b i s chuy n đ ng đ t ng t trên th m đ i đ đ ng,

có th là k t qu c a m t tr n đ ng đ t, m t v đ t l đ đ i bi n, m t v núi l a phun hay m t thiên th ch l n đ ng vào trái đ t, nh ng chuy n này r t hi m.

Hình: AP / Sóng và n c xoáy t n đ n 1 b b n Iwaki, t nh Fukushima, m n b c Nh t B n, 11/3/2011

Tuy nhiên, nh ng tr n đ ng đ t m nh đ đ i đáy bi n là nguyên nhân gây ra h u h t các sóng th n.

Các chuyên gia nghiên c u đ a ch n nói r ng, ch có các tr n đ ng đ t v i c ng đ đo đ đ c h n 7.0 đ trên đ a ch n k Richter thì m i có th gây ra m t sóng th n l n.

Đi u gì đã t o ra sóng th n?

Tác Giả: VOA

Thứ Tư, 16 Tháng 3 Năm 2011 14:42

H u h t các tr n đ ng đ t gây ra các sóng th n – trong đó có tr n đ ng đ t hôm th . Sáu tu n tr c ngoài kh i b bi n phía Đông Nh t B n – x y ra trong nh ng khu v c đ c g i là nh ng vùng hút chìm, n i nh ng l p v trái đ t đè lên nhau.

Hi n t ng “hút chìm” có nghĩa là m t m t l p đ a t ng tr t d i m t l p khác và chìm sâu vào v trái đ t.

S c sát gi a hai l p đ a t ng di chuy n ch m c a v trái đ t t o ra m t s l ng l n năng l ng đ a ch n đ c thoát ra d i hình th c m t tr n đ ng đ t.

Khi m t tr n đ ng đ t m nh d i đáy bi n x y ra trong m t kho ng cách t ng đ i ng n d i th m đ i d ng, thì nó đ y lên cao đ t ng t m t trong nh ng l p đ a t ng l n c a v trái đ t.

Hi n t ng đó di chuy n đ t ng t m t kh i l ng l n n c bi n và tr thành m t sóng th n lan t trung tâm tr n đ ng đ t ra xa theo m i chi u h ng, gi ng nh nh ng đ t sóng lăn tăn trên m t ao, ch khác là v i m t t m c l n h n nhi u.

Sóng th n đ c t o ra trên đ i d ng thì có v ch là nh ng đ t sóng nh , nh ng chúng có th gia tăng t m c nhanh chóng khi lan t i nh ng vùng n c c n, tr c khi đ p vào các khu đ nh c trên b bi n. Nh ng đ t sóng cao t i 9 mét đã đ c ghi nh n trong nhi u tr ng h p, và ng i ta tin r ng nh ng sóng th n cao t i 30 mét cũng đã t ng x y ra.

S tàn phá th ng t h i trong nh ng khu v c g n nh t v i tr n đ ng đ t d i đáy bi n b i vì nh ng đ t sóng di chuy n nhanh, th ng hay đ p vào đ t li n quá mau.

Sóng th n t a ra kh p phía t trung tâm tr n đ ng đ t d i đáy bi n nhanh g n b ng v n t c m t máy bay ph n l c nh ng vì di n tích Thái Bình D ng quá r ng, nên các h th ng báo đ ng c n đ c đ t đ báo cho nh ng ai đang trên đ ng sóng th n đang ti n t i.

Đi u gì đã t o ra sóng th n?

Tác Giả: VOA

Thứ Tư, 16 Tháng 3 Năm 2011 14:42

Ti ng Anh dùng t “tsunami” đ ch sóng th n, t này đ c phiên âm t ti ng Nh t, ghép l i t hai t “c ng” và “sóng.”